

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-21>

**PARCELLING IN IREN ROZDOBUDKO'S NOVEL
"I KNOW THAT YOU KNOW THAT I KNOW"**

**ПАРЦЕЛЯЦІЯ У РОМАНІ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО
«Я ЗНАЮ, ЩО ТИ ЗНАЄШ, ЩО Я ЗНАЮ...»**

Loshchynova I. S.

*Candidate of Philology Science,
Senior Lecturer at the Language Training
Department
Dnipro State
Medical University
Dnipro, Ukraine*

Лощинова І. С.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач
кафедри мовної підготовки
Дніпровський державний
медичний університет
м. Дніпро, Україна*

Ірен Роздобудько – яскрава представниця сучасної психологічної прози. За переконанням Л. Горболіс, «проза мисткині прикметна прагненням авторки творити літературу, яка наповнювала б життя сенсом, виховувала читача, дбала про його смаки й уподобання» [3, с. 52]. Аналізований твір І. Роздобудько «Я знаю...» присвячений одній з важливих проблем сучасного суспільства – мандрівки українців за кордоном у пошуках кращого життя. При цьому слід відзначити надзвичайно широкі експресивні можливості синтаксису, що закладені у синтаксичній сполучуваності слів, будові речень, виборі засобів зв'язку тощо. Актуальність запропонованої розвідки зумовлена тим, що малодослідженими залишаються індивідуально-авторські інтенції, виражені за допомогою парцельованих конструкцій, які, за словами Н. Чернушенко, «є найпродуктивнішим і найяскравішим в емоційному плані засобом вираження, виділення думки, оскільки до об'єктивної інформації, закладеної в структурі речення, додається авторська оцінка» [5, с. 130].

Явище парцеляції полягає у виділенні відрізка речення в окрему самостійну частину, яка не втрачає структурного та семантичного зв'язку з реченням. За словами О. Торосян, «під час парцеляції кожний відокремлений елемент набуває особливо вагомого значення, стає окремим комунікативним центром. Читач підсвідомо наділяє виділені елементи особливою інтонацією» [4, с. 94]. Отже, парцеляція допомагає мовцю краще зобразити внутрішній світ героїв, їхні переживання, а читачеві сконцентруватися на кожному елементі, осмислити його.

Також парцеляція відображає особливості розмовного стилю (спонтанність, перерваність мовлення, вживання неповних речень), що, своєю чергою, сприяє глибшому розумінню читачем авторського задуму.

В аналізованому романі знаходимо різні за структурою парцеляти, як-от: присудки, додатки, обставини та означення. Парцеляція присудків надає динамічності оповіді, а також робить простішим для сприйняття структурно та семантично перевантажені речення. Наприклад: *На якусь мить під білою сорочкою ворухнувся спогад. Ворухнувся, замурчав, відригнув пивним паром і скрутився калачиком до наступного разу* [2, с. 160]. *Вони готові перегортати гній, збирати полуниці, доглядати невеличких хворих, мити, чистити, драїти тисячі підлог. І терпіти, терпіти. Безкінечно і мовчазно терпіти* [2, с. 209]. Парцельовані однорідні присудки вжиті для занурення читача в ту атмосферу, у якій перебували головні герої.

У тексті натрапляємо також на приклади парцеляції додатків: *Плюнула спересердя собі під ноги: чорт забирай цю ніч! Це місто! Ці ліхтарі! Цю відсутність транспорту, а разом з усім – і ці кляті дорогиці чоботи!* [2, с.8].

А товариство вже мав досить круте, все зав'язане на спільних бізнесових інтересах і прихованому змаганні: чиє краще? Авто. Годинники. Прикид. Ну, і жінки – як без цього? [2, с. 147]. У першому прикладі вплив парцеляції підсилено повтором займенника *цей*, що передає почуття емоційного напруження та виснаження однієї з героїнь роману – Тетяни. Парцеляція в останньому прикладі зупиняє увагу читача на речах, досягнення яких є надзвичайно важливим і пріоритетним для багатьох людей, спонукаючи замислитися над конфліктом духовного й матеріального в сучасному світі. Отже, погоджуємося зі слушним зауваженням С.Тараненко, що «парцеляція слугує виокремленню змістової частини висловлення, увиразнює його експресивність, посилює емоційний вплив на реципієнта» [3, с. 41].

Парцельовані означення Ірен Роздобудько використовує в аналізованому творі для створення психологічного портрета Марини – молодій дівчини, яку батьки змусили переїхати до Німеччини, її ностальгією за життям на Батьківщині: *І всі вони були. Незабутні. Відрізані назавжди. Незамінні* [2, с.132]. *Її життя. Потасмне, сповнене пригод на танцюмайданчиках і задушевних розмов* [2, с. 131]. У наступному прикладі за допомогою парцельованих означень авторка відтворює внутрішній монолог Сані, який переконує себе, що не зробив нічого поганого, коли увів дівчину свого приятеля: *А Саня був перспективним. І вигадливим. І не таким нудним, як Мишко* [2, с.151].

У романі «Я знаю...» широко представлені парцеляти, виражені обставинами місця та способу дії, що допомагають авторці розкрити внутрішні переживання, передати потаємні бажання своїх героїв: *Якби вона могла назвати його своїм, вона б сказала так: «Він – єдиний в усьому світі. Таких я ніколи не зустрічала. Навіть на відстані. Навіть у кіно»* [2, с.90]. *І зайвий раз натякнути, що вони тут тимчасово. І колись запросять поважну фрау до себе в гості. У власний будинок. На знак вдячності* [2, с. 36]. Примітним є те, що за допомогою парцельованих конструкцій Ірен Роздобудько надає оцінку описуваним реаліям: *І Роман проводив сорок хвилин у приємній запашній колисанці. У роздумах. У планах на майбутнє* [2, с. 36]. *Апокаліпсис уже настав. Непомітно – тому і моторошно. Поглянь телевізійні новини, чи мильні опери, чи розважальні шоу. Хіба це не апокаліпсис* [2, с. 179]. Мисткиня називає німецьку електричку «приємною запашною колисанкою», у якій з комфортом можна поринути в роздуми. В останньому прикладі авторка порушує ще одну соціальну проблему сьогодення – проблему інформаційно-розважального контенту, що формує смаки, цінності, уподобання сучасного покоління, запрошуючи читача до дискусії.

У наступному фрагменті спостерігаємо абзацну парцеляцію, завдяки якій Ірен Роздобудько майстерно розкриває внутрішні переживання Романа Івановича, який весь час проводив у світі ілюзій та брехні: *Річ у самореалізації. У мене досить знань і досвіду, щоб подолати всі перешкоди. Довести. Що довести? Довести, що я недаремно народився. Що зможу... Господи, як хочеться спати... Ще тридцять хвилин дороги. Варто використати їх з користю для себе. Думати! Щось занотувати в блокнот. Зробити бодай якусь основу для майбутнього роману* [2, с. 36].

Отже, парцельовані конструкції допомогли авторці передати широку гаму почуттів та внутрішніх переживань своїх героїв, акцентувати увагу читача на важливих проблемах, спонукати його до роздумів та надання власної оцінки зображуваним реаліям. З об'єктивних причин поза межами нашої розвідки залишилися інші синтаксичні стилістичні засоби, використані в аналізованому творі, що визначає перспективу подальших досліджень.

Література:

1. Горболіс Л. «Ранковий прибиральник» Ірен Роздобудько – роман про повернення в Україну. Слово і час. 2011. № 1. С. 52–58.

2. Роздобудько Ірен Я знаю, що ти знаєш, що я знаю. Київ : Нора-друк, 2011. 240 с.
3. Тараненко С. М. Лінгвостилістичні особливості використання парцельованих конструкцій у сучасному малоформатному прозовому творі: комунікативно-прагматичний аспект. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Філологія»*. 2019. Вип. 7(75). С. 40–46.
4. Торосян О. М. Прагматичний потенціал експресивного синтаксису. *Science Review*. 2018. № 2(9), Vol. 6. Р. 94–99.
5. Чернушенко Н. М. Парцеляція як засіб експресивного синтаксису української художньої літератури другої половини ХХ століття. *Лінгвістичні дослідження* : зб. наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 2013. Вип. 35. С. 128–135.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-22>

NATURAL FORCES AS A BASIS FOR FUNCTIONING UKRAINIAN INCANTATION

ПРИРОДНІ СИЛИ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗАМОВЛЯНЬ

Maksoma M. M.

*Graduate Student at the Department of
Ukrainian Literature and Comparative
Studies*

*Bohdan Khmelnytsky National
University of Cherkasy
Cherkasy, Ukraine*

Максьома М. М.

*аспірант
кафедри української літератури
та компаративістики*

*Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна*

Наші предки здавна шанували слово, вірили, що воно має велику силу й здатне впливати на дійсність, яка нас оточує. Усе довкілля людини, усі складники її життя стали основою для народних замовлянь.

Під замовлянням розуміють архаїчний пласт народної творчості, словесні формули з чудодійною силою [1]. Також це поняття трактують, як «магічні слова, вислови, що мають чаклунську силу та якими замовляють кого- чи що-небудь» [3, с. 217]. Українські